

Vaasan hallinto-oikeus**Päätös**

Antopäivä

Päätösnumero

13.11.2019

19/0544/3

Diaarinumero

01363/17/5111

Asia Valitus ympäristölupa-asiassa**Muutoksenhakijat** Kaisa Falttu, Taisto Rekola, Jari Lainio, Aila Lainio, Juho Lainio, Eila Heinonen ja Markku Heinonen, yhdessä**Luvan hakijat** Juha ja Päivi Korpela**Päätös, johon on haettu muutosta**

Eurajoen ympäristölautakunta
18.9.2017 (12.9.2017 § 40)

Eurajoen ympäristölautakunta on myöntänyt Juha ja Päivi Korpelalle tois-
taiseksi voimassa olevan ympäristöluvan broilerkasvattamatoiminnan laajenta-
miseen ja muuttamiseen Eurajoen kunnan Mullilan kylässä sijaitsevalla
kiinteistöllä Kylä-Piri 51-417-5-43. Ympäristölautakunta on lisäksi määrännyt,
että toiminta voidaan aloittaa muutoksenhausta huolimatta, kun esitetty 2.000
euron vakuus on asetettu Eurajoen kunnalle.

Toiminnassa on noudatettava lupahakemuksessa esitettyä ja seuraavia lupa-
määräyksiä.

Toiminta

1. Eläinsuojiin saa sijoittaa enintään 39 000 broileremonuorikkoa. Eläinmääriä
ja eläinyksiköitä voidaan muuttaa edellyttäen, että lannantuotanto tai muut ym-
päristövaikutukset eivät ylitä edellä mainitun eläinmäärän lannantuotantoa ja
ympäristövaikutuksia.

2. Raaka-aineet, polttoaineet, kemikaalit ja jätteet on varastoitava ja käsiteltävä
niin, ettei niistä aiheudu terveyshaittaa, epäsiisteyttä, roskaantumista, kohtuu-
tonta hajuhaittaa tai pilaantumisvaaraa maaperälle tai pinta- tai pohjavedelle
eikä muutakaan haittaa ympäristölle.

3. Polttoainesäiliöiden tulee olla 2-vaippaisia tai säiliöt tulee sijoittaa vähintään tilavuuttaan vastaavaan suoja-altaaseen, johon sadevesien pääsy on estetty. Pohjavesialueella siirtoputket on varustettava suojaputkilla. Säiliöiden täyttö- ja tankkauspaikkojen tulee olla tiivispohjaisia. Säiliöt tulee lukita ja varustaa ylitäytönestimillä sekä pinnankorkeusmittareilla. Polttoainesäiliöt tulee tarkastaa säännöllisesti.

4. Haittaeläimiä tulee tarvittaessa torjua rehuhygieniaan, yleiseen viihtyisyyteen ja eläinsuojan rakenteisiin aiheutuvien haittojen vähentämiseksi.

Lannan käsittely ja jätevedet

5. Eläinsuojien rakenteiden tulee estää lannan ja niistä aiheutuvien valumavesien joutuminen pinta- ja pohjavesiin.

6. Lannan kuormaaminen ajoneuvoon tulee tehdä tiivispohjaisella alustalla. Lannan kuljetukseen käytettävät tiet on pidettävä siisteinä. Rakenteiden ja laitteiden tulee olla sellaisia, ettei tyhjennysten, siirtojen ja kuljetusten aikana pääse tapahtumaan vuotoja. Ympäristöön vahingon tai onnettomuuden johdosta joutunut lanta on korjattava välittömästi talteen.

7. Lannan käsittely- ja levitysajankohta tulee pyrkiä valitsemaan siten, että naapureille aiheutuva haitta olisi mahdollisimman vähäinen. Käsittelyä ja levitystä tulee välttää mm. yleisinä juhlapäivinä. Lantaa levitettäessä on talousvesikaivojen ympärille ja vesistöjen sekä lasku- ja valtaojien varsille jätettävä riittävän leveät suoja-alueet, joille ei levitetä lantaa. Lantaa ei saa levittää luokitelluille pohjavesialueille.

8. Pohjavesialueella syntyvät jätevedet tulee viemäröidä pohjavesialueen ulkopuolelle tai tiiviiseen umpisäiliöön. Pesuvesiä ei saa levittää pohjavesialueelle.

9. Pohjavesialueella jätevesisäiliöt tulee tyhjentää perusteellisesti vuosittain ja samalla niiden kunto on tarkistettava mahdollisten vaurioiden havaitsemiseksi. Puutteet on korjattava välittömästi. Muiden jätevesisäiliöiden kunto tulee tarkastaa riittävän usein.

10. Toiminnanharjoittajan tulee seurata pohjaveden laatua kerran vuodessa ja asentaa pohjavesialueella olevan kanalan välittömään läheisyyteen vedenottamon suuntaan pohjaveden havaintoputki. Pohjavedestä on tutkittava typpiyhdisteet, kokonaisfosfori sekä veden mikrobiologinen laatu. Mittaukset, näytteenotot ja analysoinnit on suoritettava ulkopuolisen asiantuntijan toimesta standardien (CEN, ISO, SFS tai muu vastaavan tasoinen kansallinen tai kansainvälinen yleisesti käytössä oleva standardi) mukaisesti tai muilla tarkoitukseen sopivilla yleisesti käytössä olevilla viranomaisten hyväksymillä menetelmillä. Tarkkailutulokset tulee toimittaa vuosittain tiedoksi Eurajoen kunnan ympäristönsuojeluun sekä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat vastuualueelle. Havaintoputki on asennettava ja ensimmäinen analysointi tehtävä 31.12.2018 mennessä.

Päästöt ilmaan

11. Tarvittaessa, mikäli kohtuutonta haju- tai pölyhaittaa ilmenee, toiminnanharjoittajan on tehtävä parannuksia kanaloiden ilmanvaihtoon haju- tai pölyhaittojen vähentämiseksi hyödyntäen parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Tällöin suunnitelma haju- tai pölyhaittojen vähentämiseksi on hyväksyttävä Eurajoen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella.

Jätteet

12. Jätteet tulee käsitellä Porin seudun jätelautakunnan alueen jätehuoltomääräysten mukaisesti.

13. Kuolleet eläimet ja eläinten osat tulee toimittaa mahdollisimman pian käsiteltäviksi asianmukaisen luvan omaavaan laitokseen. Eläinjätteen välivarastointi ja käsittely on järjestettävä terveysviranomaisen hyväksymällä tavalla.

Paras käyttökelpoinen tekniikka

14. Toiminnanharjoittajan on seurattava toimialansa parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymistä ja varauduttava tällaisen tekniikan käyttöönottoon.

Poikkeus- ja häiriötilanteet

15. Mahdollisista häiriötilanteista, jotka saattavat aiheuttaa merkittävää haittaa, on ilmoitettava välittömästi Eurajoen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Jos häiriötilanteesta saattaa olla vaaraa pohjavedelle, on ilmoitus tehtävä myös pelastuslaitokselle, terveydensuojeluviranomaiselle ja Eurajoen kunnan vesilaitokselle.

Toiminnan lopettaminen ja luvan haltijan vaihtuminen

16. Toiminnan valvonnan kannalta olennaisista muutoksista, kuten toiminnan kasvattamisesta, luvan haltijan vaihtumisesta tai toiminnan lopettamisesta tulee tehdä ilmoitus hyvissä ajoin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Toiminnan loppuessa tai keskeytyessä lanta ja muut jätteet on toimitettava asianmukaiseen hyötykäyttöön tai vastaanottoaikaan.

Kirjanpito, seuranta ja raportointi

17. Toiminnanharjoittajan on pidettävä kirjaa kasvattamon toiminnasta. Yhteenveto kirjanpidosta on toimitettava Eurajoen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle vuosittain maaliskuun loppuun mennessä. Vuosiyhteenvedon tulee sisältää ainakin seuraavat tiedot:

- tiedot eläinmääristä
- tiedot lantamääristä, vastaanottosopimuksista ja levitysalloista
- tiedot kuolleiden eläinten määristä ja toimituspaikoista
- tiedot mahdollisista onnettomuus- ja häiriötilanteista sekä niiden aiheuttamista ympäristövaikutuksista ja päästöistä
- tiedot jätevesi- ja öljysäiliöiden tarkastuksista
- pohjavesinäytteen tulokset (määräys 10)

Pohjavesinäytteen tulokset on toimitettava myös Varsinais-Suomen ELY-keskukseen.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Kaisa Faltun ja hänen asiakumppaneidensa on katsottava vaatineen, että ympäristölautakunnan päätös kumotaan vanhan kanalan laajennuksen osalta ja asia palautetaan lautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi. Lisäksi he ovat ilmapäästöjä koskevan lupamääräykseen 11 liittyen vaatineet, että lupamääräykset eivät saa olla aikaisempaan ympäristölupaan verrattuna lievempiä. Toiminnasta ei saa aiheutua ympäristönsuojelullista eikä terveydellistä haittaa eikä haju-, pöly- tai meluhaittoja. Lannan kuormaamista koskevan lupamääräyksen 6 osalta on vaadittu, että on myös kiinnitettävä huomiota kuormausalustan kuormauksen aikana tapahtuviin valumiin, jotka aiheutuvat sadevedestä ja pesuvesistä.

Muutoksenhakijat ovat viitanneet ympäristölautakunnalle jättämänsä muistutukseen, jossa he ovat vaatineet, että vanhan kanalan ympäristölupaa ei muuteta ja että huomiota kiinnitetään Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen 29.4.2004 nro 04/0142/2 perusteluihin. Vanha kanala sijaitsee poikkeuksellisen lähellä asutusta ja sen voidaan katsoa aiheuttavan läheisimmille asuinkiinteistöille kohtuutonta rasitusta pölyn ja hajun osalta. Lyhin etäisyys asutukseen on 15 metriä. Aikaisempi lupa on saatu aikaan neuvotteluiden tuloksena.

Vanhan kanalan eläinmäärä nousee 1,6-kertaiseksi. Pöly- ja hajuhaittojen vaikutusta ei ole otettu huomioon uudessa ympäristöluvassa eikä sen johdosta annetuissa lausunnoissa. Samojen haittojen takia myös aikaisempaan lupaan on haettu muutosta ja saatu muutos. Naapureille on ilmastointilaitemuutoksista huolimatta aiheutunut molemmista kanalahalleista, niin sanotusta vanhasta kanalasta ja niin sanotusta uudesta kanalasta, hajuhaittoja. Naapurisovun vuoksi niistä ei ole ilmoitettu ympäristölautakunnalle tai tuotannonharjoittajille.

Lannan kuormausalustalta sade- ja pesuvesien aiheuttamiin valumiin on kiinnitettävä huomiota, koska kuormausalue sijaitsee pohjavesialueella, joen ja puhdasvesikaivojen välittömässä läheisyydessä.

Kaikki aikaisemman ympäristöluvan ehdot eivät ole vanhan kanalan osalta täyttyneet. Aiemmassa ympäristöluvassa on edellytetty, että vanhan kanalan pesuvedet johdetaan umpisäiliöön ja lupamääräykset tarkistetaan kahden vuoden kuluessa toiminnan aloittamisesta. Umpisäiliötä ei ole ja jätevedet johdetaan saostuskaivoihin ja sieltä ojia pitkin Eurajokeen. Tarkastusmuistiossa vs. ympäristöinsinööri ei ole maininnut puuttuvasta jäteveden umpisäiliöstä. Kunnan ympäristövalvontaviranomainen on laiminlyönyt tehtävänsä.

Uuteen ympäristölupaan liittyvä tarkastus on suoritettu naapureiden jättämän muistutuksen jälkeen. Siitä huolimatta tarkastuksessa ei ole kiinnitetty huomiota asutuksen poikkeukselliseen läheisyyteen tai maastollisiin olosuhteisiin ja niiden asettamiin vaativiin ympäristöluvan ehtoihin pölyn, hajun ja melun osalta.

Uutta ympäristölupaa käsittelevässä kokouksessa esittelijä ei ole selvittänyt ympäristölautakunnan jäsenille aiempaa ympäristölupaprosessia ja siihen johdaneita syitä. Täten muutoksenhakijoiden tekemää muistutusta ei ole otettu riittävällä määrin huomioon uutta ympäristölupaa myönnettäessä.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Muutoksenhakijat ovat toimittaneet lisäselvitystä 20.10.2017 sekä valituksen liitteeksi tarkoitetut neuvottelumuistiot liitteineen 31.10.2017.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on antamassaan vastineessa esittänyt muun muassa, että toiminnan laajennukseen ei liity uudisrakentamista, vaan eläinmäärää kasvatetaan olemassa olevia tuotantotiloja uudelleen järjestämällä. Valituksessa esille tuotujen haittojen säätelystä on riittävällä tavalla määrätty lupapäätöksessä.

Lannan käsittelyyn on kiinnitettävä huomiota, koska lannan kuormausalue sijoittuu pohjavesialueelle. ELY-keskus on antanut lausuntonsa pohjaveden suojelun osalta lupahakemuksen käsittelyn yhteydessä. Lausunnossa on tuotu esille lannan kuormausalueelta syntyvien valumavesien hallinta. Koska toiminnassa syntyvää lantaa ei pitkään varastoida tilalla, lupamääräykset 5, 6 ja 8 sisältävät valumavesien hallinnan riittävällä tavalla. Lupamääräystä 6 voisi tämentää siten, että toiminnassa huolehditaan kuormausalueen valumavesien johtamisesta pohjavesialueen ulkopuolelle.

Eurajoen kunnalle ja Eurajoen kunnan terveydensuojeluviranomaiselle on varattu tilaisuus antaa vastine valituksen johdosta. Vastineita ei ole annettu.

Kaisa Falttu ja hänen asiakumppaninsa ovat toimittaneet lisäselvityksen 9.11.2017.

Eurajoen ympäristölautakunta on valituksen johdosta antamassaan lausunnossa esittänyt, että lautakunta on päätöstä tehdessään ottanut huomioon ympäristönsuojelulain 48 ja 49 §:n sekä antanut tarvittavat lupamääräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräyksiä annettaessa on otettu huomioon alueen ominaisuudet.

Valituksessa on viitattu Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen 29.4.2004 nro 04/0142/2, joka on koskenut broileremokanala, jossa munantuotanto on ollut noin 2 800 000 kappaletta vuodessa. Tämän jälkeen kasvattamon ympäristövaikutukset ovat merkittävästi vähentyneet, koska on siirrytty broileremonuorikkokasvatukseen, jossa untuvikot kasvatetaan nuorikoiksi (18–19-viikkoisiksi). Tuotantosuuntaa on muutettu ympäristövaikutusten vähentämiseksi.

Eläimet ovat siis pienempiä, jolloin myös esimerkiksi rehun ja lannan määrä sekä ilmanvaihdon tarve on pienempi. Vaasan hallinto-oikeus on edellä mainitussa päätöksessään todennut, että hakemuksen mukaisen toiminnan (broileremokanala) on vanhan olemassa olevan kanalan osalta katsottava aiheuttavan eräistä naapuruussuhteista annetussa laissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusta. Tuotantosuunnan muuttamisen lisäksi ympäristövaikutuksia on vähennetty kustutusjärjestelmän avulla.

Kasvattamorakennuksen kostutusjärjestelmä on toiminut hyvin vuosina 2007–2017, sillä valituksia ei ole tullut kuntaan tai toiminnanharjoittajalle. Hakijoiden mukaan kostutusjärjestelmä on riittävä myös nyt haetulle eläinmäärälle (vanha kanala 16 000). Valituksen tehneiden vaatimuksesta vs. ympäristöinsinööri on käynyt 9.11.2017 rakennustarkastajan kanssa niin sanotussa vanhassa kanalassa, kanalan ollessa tyhjiällä toteamassa, että kostutussuuttimet ovat kaikissa poistoilmahormeissa ja että ne toimivat.

Ympäristöluvassa on annettu lupamääräys 11 siltä varalta, mikäli eläinmäärän lisäys aiheuttaisi kohtuutonta räsästä pölyn tai hajun osalta. Tällöin toiminnanharjoittajan on parannettava ilmanvaihtoa hyödyntäen parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Lisäksi on vaadittu, että parannustoimenpiteistä esitetään ensin suunnitelma, jonka ympäristönsuojeluviranomainen hyväksyy.

Valituksessa on osittain virheellistä tietoa. Valituksessa on mainittu, että etäisyys asutukseen olisi vain 15 metriä. Etäisyys lähimpään asuinrakennukseen on noin 30 metriä. Toisin kuin valituksessa on mainittu, lupamääräyksiä on lisätty ja tiukennettu. Lannan lastauspaikat ovat asfaltoituja ja lupamääräyksellä 6 on tarkoitettu myös, että kuormatessa ei saa päästä tapahtumaan vuotoja, ja että myös kuormausalueelta lanta on siivottava pois. Toiminnanharjoittajat ovat hankkineet umpisäiliön ja se asennetaan vuoden 2017 aikana.

Lupavalmisteluun liittyvä tarkastus on tehty 26.7.2017 ja siitä on laadittu muistio. Tarkastushetkellä hajuhaittaa ei ollut kasvattamojen läheisyydessä. Tarkastuksella on otettu valokuvia, jotka on liitetty asiakirjoihin.

Juha ja Päivi Korpela ovat antaneet vastineen valituksen, valituksen täydennysten, ELY-keskuksen vastineen ja ympäristölautakunnan lausunnon johdosta. He ovat esittäneet muun muassa, että vanhaa kanala koskevassa aikaisemmassa vuonna 2007 annetussa lupapäätöksessä on annettu lupamääräys 2 poistoilmahormien kostutusjärjestelmästä, sekä poistoilmahormien ulottuvuudesta kaksi metriä yli kanalarakennuksen harjakorkeuden sekä poistohormien suihkuvirtausshatuista. Kaikki edellä mainitut toimenpiteet on toteutettu lupamääräyksen mukaisesti.

Toiminnan ympäristövaikutukset eivät laajennuksen jälkeen poikkea nykyisestä toiminnasta tavalla, joka aiheuttaisi ympäristöluvan myöntämisedellytysten uudelleenarvioinnin. Eläinsuojan sisäisin järjestelyin tapahtuva tuotantomäärän kasvattaminen ei lisää toiminnan ympäristövaikutuksia suoraviivaisesti eläinten määrän kasvamisen kanssa. Eläinsuojien toiminnalle on tyypillistä ajoittaiset hajuvaikutukset, sillä kotieläinten pidon ei oletetakaan olevan täysin hajutonta. Toiminnasta ei kuitenkaan saa aiheutua kohtuutonta pysyvää haittaa esimerkiksi naapurustolle.

Meluvaikutusten osalta on todettu, että luvan mukaisessa tuotantomuodossa lannanpoisto kasvattamoista tapahtuu samalla tavoin erien vaihdon yhteydessä riippumatta siitä, kuinka paljon eläimiä kasvattamossa on kulloinkin pidetty. Siten lannan kuutiomääräinen lisäys tyhjennyskertaa kohden ei lisää merkittävästi konetyötä ja aiheuta sitä kautta esimerkiksi lisääntyviä meluhaittoja.

Vanhan kanalan kuormausalueen valumien sekä jätevesien osalta on todettu,

että rakennuksen päädyssä oleva kuormausalue on pinnoitettu ja siten helposti puhdistettavissa tyhjennyskertojen jälkeen. Kasvattamon sosiaalitalat on viemäröity umpisäiliöön ja kasvattamon pesuvesille tullaan asentamaan riittävän kokoinen umpisäiliö ennen seuraavan tuotantoerän pesutaukoa elokuuhun 2018 mennessä.

Vallitsevien tuulten kannalta kanalat ovat sijoittuneet edullisesti lähinaapurustoon nähden. Lisäksi muutoksenhakijat ovat sijoittuneet sillä tavoin kanaloiden ympäristöön, etteivät esimerkiksi tuulen suunnasta riippuvaiset hajuvaikutukset esiinny yhtäaikaisesti kaikkien valittajien kiinteistöillä.

Kanalatoiminnan luvan mukainen laajennus ei aiheuta naapurustossa sellaista kohtuutonta pysyvää rasisitusta tai haittaa, jonka perusteella lupa tulisi evätä. Esitettyjen suunnitelmien ja lupamääräysten mukaisesti totutettuna toiminnalle on ympäristönsuojelulain mukaiset sijoitusedellytykset ympäristölupapäätöksen mukaisesti.

Kaisa Falttu ja hänen asiakumppaninsa ovat antamassaan vastaselityksessä muun muassa todenneet, että vanhan kanalan asuin ympäristö sijoittuu pääasiassa harjun päälle ja sen reunamille. Vaikka poistoilmahormeja on jatkettu, kanalan sijaitessa asutusta alempana, poistoputkien päät sijoittuvat ympäröivän asutuksen korkeudelle ja jopa alemmas. Pahimmat hajuhaitat syntyvät tuulen tyyntyessä ja ilmavirtojen seisahtuessa kesäiltoina, -öinä ja -aamuina, sekä tuultomina talvipäivinä. Vallitsevilla tuulilla ei näin ollen voida katsoa olevan merkitystä, koska kanalan sijainti on äärimmäisen läheinen ympäröivälle asutukselle. Koska nykyinen toiminta aiheuttaa haittoja, muutoksenhakijat eivät hyväksy kanamäärien lisäämistä, joka lisää vanhan kanalan haju-, pöly- ja muita ympäristöhaittoja.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Perustelut

Menettely ympäristölautakunnassa

Asian selvittäminen ja muistutuksen huomioon ottaminen

Hallintolain 31 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset.

Ympäristönsuojelulain 48 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomaisen on tutkittava ympäristöluvan myöntämisen edellytykset ja otettava huomioon asiassa annetut lausunnot ja tehdyt muistutukset ja mielipiteet. Lupaviranomaisen on muutoinkin otettava huomioon, mitä yleisen ja yksityisen edun turvaamiseksi säädetään.

Ympäristönsuojelulain 83 §:n 1 momentin mukaan sen lisäksi, mitä hallintolain 44 §:ssä säädetään, ympäristölupaa koskevassa päätöksessä on vastattava

lausunnoissa, muistutuksissa ja mielipiteissä tehtyihin yksilöityihin vaatimuksiin.

Kun otetaan huomioon toiminnan laatu ja laajuus, ympäristövaikutukset ja sijainti sekä hakemusasiakirjoista ilmenevät selvitykset, hallinto-oikeus katsoo, että päätöksentekijät ovat huolehtineet asian riittävästä selvittämisestä. Ympäristölupapäätöksessä on annettu vastaus muistutuksessa esitettyihin vaatimuksiin. Vaatimukset on otettu huomioon erityisesti lupamääräyksellä 11. Muistutuksen sisältö ilmenee ympäristölupapäätöksestä. Näin ollen ja kun lisäksi otetaan huomioon ympäristölautakunnan päätöksen ratkaisuosaa sekä lupapäätöksestä ilmenevät perustelut ympäristöluvan myöntämiselle ja sovelletut oikeusohjeet, hallinto-oikeus katsoo, että muistutus on lupapäätöstä tehtäessä otettu huomioon ympäristönsuojelulaissa edellytetyllä tavalla.

Ympäristöluvan myöntämisen edellytykset

Sovelletut oikeusohjeet

Ympäristönsuojelulain 48 §:n 2 momentin mukaan ympäristölupa on myönnettävä, jos toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen säännösten vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa muun muassa 1) terveyshaittaa, 2) merkittävää muuta ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa, 3) ympäristönsuojelulain 16–18 §:ssä kiellettyä seurausta, 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella taikka 5) eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusta.

Ympäristönsuojelulain 17 §:n 1 momentin mukaan ainetta, energiaa tai pieneliöitä ei saa panna, päästää tai johtaa sellaiseen paikkaan tai käsitellä siten, että: 1) tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka pohjaveden laatu voi muutoin olennaisesti huonontua, 2) toisen kiinteistöllä olevan pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka tehdä pohjaveden kelpaamattomaksi tarkoitukseen, johon sitä voitaisiin käyttää, tai 3) toimenpide vaikuttamalla pohjaveden laatuun muutoin saattaa loukata yleistä tai toisen yksityistä etua (*pohjaveden pilaamiskielto*).

Eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentin mukaan kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa ei saa käyttää siten, että naapurille, lähistöllä asuville tai kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa hallitsevalle aiheutuu kohtuutonta räsitusta ympäristölle haitallisista aineista, noesta, liasta, pölystä, hajusta, kosteudesta, melusta, tärinästä, säteilystä, valosta, lämmöstä tai muista vastaavista vaikutuksista.

Ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset 1) päästöistä, päästöraja-arvoista, päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista, 2) maaperän ja pohjavesien pilaantumisen ehkäisemisestä, 3) jätteistä sekä niiden määrän ja haitallisuuden vähentämisestä, 4) toimista häiriö- ja muissa poikkeuksellisissa tilanteissa, 5) toiminnan lopettamisen jälkeisestä alueen kunnostamisesta ja päästöjen ehkäisemisestä sekä muista toiminnan lopettamisen jälkeisistä toimista ja 6) muista toimista, joilla ehkäistään tai vähennetään ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. Pykälän 3 momentin mukaan lupamääräyksiä annettaessa on otettava huomioon toiminnan luonne, sen alueen ominaisuudet, jolla toiminnan vaikutus ilmenee, toiminnan vaikutus ympäristöön kokonaisuutena, ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoitettujen toimien merkitys ympäristön kokonaisuuden kannalta sekä tekniset ja taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa nämä toimet. Päästöraja-arvoa sekä päästöjen ehkäisemistä ja rajoittamista koskevien lupamääräysten tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan. Lupamääräyksissä ei kuitenkaan saa velvoittaa käyttämään vain tiettyä tekniikkaa. Lisäksi on tarpeen mukaan otettava huomioon energian ja materiaalien käytön tehokkuus sekä varautuminen onnettomuuksien ehkäisemiseen ja niiden seurausten rajoittamiseen.

Ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan ympäristönsuojelulaissa tarkoitetaan *ympäristön pilaantumisella* sellaista päästöä, jonka seurauksena aiheutuu joko yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa a) terveyshaittaa, b) haittaa luonnolle ja sen toiminnoille, c) luonnonvarojen käyttämisen estymistä tai melkoista vaikeutumista, d) ympäristön yleisen viihtyisyyden tai erityisten kulttuuriarvojen vähentymistä, e) ympäristön yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvuuden vähentymistä, f) vahinkoa tai haittaa omaisuudelle taikka sen käytölle tai g) muu näihin rinnastettava yleisen tai yksityisen edun loukkaus.

Ympäristönsuojelulain 7 §:n 1 momentin mukaan toiminnanharjoittajan on järjestettävä toimintansa niin, että ympäristön pilaantuminen voidaan ehkäistä ennakkolta. Jos pilaantumista ei voida kokonaan ehkäistä, se on rajoitettava mahdollisimman vähäiseksi. Toiminnanharjoittajan on rajoitettava toimintansa päästöt ympäristöön ja viemäriverkostoon mahdollisimman vähäisiksi.

Toiminnan kuvaus ja saatu selvitys

Hakemus tarkoittaa Juha ja Päivi Korpelan siipikarjakasvattamotoiminnan laajentamista ja muuttamista Eurajoen kunnassa sijaitsevalla Kylä-Pirin tilalla 51-417-5-43. Laajennus tapahtuu kasvattamalla eläinmäärää. Uusia rakennuksia ei tehdä. Tilalla on kaksi olemassa olevaa eläinsuojaa, Kaukomäentien pohjoispuolella vanha kanala (halli 1) ja eteläpuolella uusi kanala (halli 2). Voimassa olevien ympäristölupien mukaan vanhassa kanalassa saa pitää 10 000 broileremonuorikkoa (Eurajoen kunnan ympäristölautakunta 21.9.2007) ja uudessa kanalassa 9 000 broileremoa (Vaasan hallinto-oikeus 29.4.2004 nro 04/0142/2). Hakemuksen mukaan vanha kanala muutettaisiin 16 000 eläinpaikan broileremonuorikkokasvattamoksi ja uusi kanala 23 000 eläinpaikan kasvattamoksi. Eläimistä 35 000 olisivat broileremoja ja 4 000 kukkoja. Ympäristölupa on myönnetty 39 000 broileremonuorikolle.

Vanha kanala sijaitsee Mullilan tärkeällä pohjavesialueella pohjaveden varsinaisella muodostumisalueella. Uusi kanala sijaitsee pohjavesialueen ulkopuolella, noin 110 metrin etäisyydellä pohjavesialueen rajasta. Kyseisellä pohjavesialueella ei ole pohjavedenottoa eikä tiedossa olevia talousvesikaivoja.

Eläinsuojat sijaitsevat maatalousvaltaisella alueella, jolla ei ole yleis- tai asemakaavaa. Alue on harjumaisemaa, jolla pinnanmuodot ja korkeudet vaihtelevat. Alle 100 metrin etäisyydellä vanhasta kanalasta sijaitsee viisi asuinrakennusta. Asiakirjoista saatavan selvityksen mukaan lähin häiriintyvä kohde on Taisto Rekolan vapaa-ajanrakennus noin 15 metrin etäisyydellä ja asuinrakennus noin 25 metrin etäisyydellä vanhasta kanalasta. Toiseksi lähin on Kaisa Faltun asuinrakennus, joka sijaitsee noin 70 metrin etäisyydellä vanhasta kanalasta. Uutta kanala lähin asuinrakennus sijaitsee noin 75 metrin etäisyydellä. Uuden kanalan välittömässä läheisyydessä ei ole muuta asutusta. Etäisyys Eurajokeen vanhasta kanalasta on noin 135 metriä ja uudesta noin 100 metriä.

Kanalaan tuodaan untuvikkoja keskimäärin 2,3 kertaa vuodessa, jotka 18–19 viikon kasvatusajan jälkeen siirretään seuraavalle tuottajalle. Toiminnassa syntyy lantaa vuoden aikana noin 300 m³, eli 120–150 m³ kasvatuserää kohti. Tilalla käytetään kuivikkeena turvetta. Lantaa ei varastoida tilalla, vaan se toimitetaan eteenpäin kasvatuserän poistuessa. Lanta levitetään omille ja vuokrapelloille tai toimitetaan jalostettavaksi Biolan Oy:lle. Lannan levitykseen käytettävää peltoalaa on 110 hehtaaria. Lanta kuormataan asfaltoidulla alustalla. Pohjavesialueelle ei levitetä lantaa. Hallien pesusta syntyvät jätevedet johdetaan vanhassa kanalassa sakokaivoihin ja uudessa kanalassa umpisäiliöön. Hakemuksen ja luvan hakijoiden hallinto-oikeudelle antaman vastineen mukaan vanhan kanalan sakokaivot muutetaan umpisäiliöiksi. Kanaloissa on koneellinen ilmanvaihto. Poistohormeja on kuusi. Hakemuksen liitteenä olevan piirustuksen mukaan vanhan kanalan poistohormien korkeus on kaksi metriä. Vanhassa kanalassa on lisäksi käytössä kostutusjärjestelmä, joka muun muassa sitoo poistoilmasta pölyn ja jäähdyttää kasvattamon ilmatilaa helteaikana.

Toiminnasta aiheutuu liikennettä noin 32–36 käyntikertaa vuodessa, sisältäen rehu- ja untuvikkotoimitukset, nuorikkoviennit sekä lanta- ja turvekuormat.

Oikeudellinen arviointi ja johtopäätökset

Kanalatoimintaa on harjoitettu Kylä-Pirin tilalla jo pitkään. Niin sanotun uuden kanalan osalta tuotantosuunnan vaihtaminen emokanalasta emonuurikko-kanalaksi johtaa eläinyksikköinä laskettuna toiminnan supistamiseen nykyiseen ympäristölupaan verrattuna. Vanhassa kanalassa on jo nykyisen vuonna 2007 myönnetyn ympäristöluvan myötä siirretty emonuurikkokanojen kasvattamiseen. Vanhan kanalan laajentaminen hakemuksen mukaisesti tarkoittaisi toiminnan laajenemista eläinmäärän osalta eläinyksikköinä laskettuna 1,6-kertaiseksi. Tuotantosuunta ja kasvatuserien määrä vuositasolla eivät tule vanhan kanalan osalta muuttumaan. Ainoastaan toiminnasta syntyvä lannan määrä, joka poistetaan kasvatuserien vaihdon yhteydessä, lisääntyy.

Hallinto-oikeus toteaa, että ympäristöluvan myöntäminen ei edellytä, että toiminta olisi täysin hajutonta tai haitatonta. Ympäristöluvan myöntämisen edellytyksenä on, että toiminnasta aiheutuva rasitus ei ole kohtuutonta.

Kun erityisesti otetaan huomioon, että kyseessä on eläinmäärän lisääminen nykyisissä tuotantotiloissa, tuotantosuunnan ja kasvatuserien määrän ennallaan pysyminen, se ettei tilalla säilytetä lantaa, toteutetut tekniset suojaus- ja torjuntatoimenpiteet sekä annetut lupamääräykset, hallinto-oikeus katsoo, ettei vanhan kanalan toiminnasta hakemuksen mukaisesti toteutettuna ennalta arvioiden voida katsoa aiheutuvan eräistä naapuruussuhteista annetun lain mukaista kohtuutonta räsitusta, terveysthaittaa tai muutakaan ympäristönsuojelulain 49 §:ssä tarkoitettua kiellettyä seurausta.

Lannan kuormausalueen valumavesien osalta hallinto-oikeus toteaa, että lupamääräyksen 8 mukaan pohjavesialueella syntyvät jätevedet tulee viemäroidä pohjavesialueen ulkopuolelle tai tiiviiseen umpisäiliöön. Pesuvesiä ei saa levittää pohjavesialueelle. Pöly- ja hajuhaitan torjunnan osalta voidaan todeta, että kanaloiden poistoilmahormit on rakennettu voimassa olevien ympäristölupien lupamääräysten mukaisesti. Lisäksi vanhassa kanalassa on käytössä kostutusjärjestelmä. Ympäristöluvan lupamääräyksiä ei ole lievennetty aikaisempaan lupaan verrattuna. Toiminnasta mahdollisesti aiheutuviin haittoihin sekä lupamääräysten noudattamatta jättämiseen voidaan tarvittaessa puuttua ympäristönsuojelulain valvonta- ja hallintopakkoa koskevien säännösten nojalla.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Julkipano

Päätös on annettu julkipanon jälkeen.

Päätöksestä ilmoittaminen

Eurajoen kunnanhallituksen on viipymättä ilmoitettava tästä päätöksestä kunnan ilmoitustaululla.

Päätöksen tiedoksiantaminen

Kaisa Faltun on viipymättä tämän päätöksen saatuaan ilmoitettava päätöksen tiedoksisaannista yhteisen valituskirjelmän allekirjoittaneille asiakumppaneilleen. Jos hän tämän laiminlyö, hän on velvollinen korvaamaan ilmoittamatta jättämisestä aiheutuneen vahingon sikäli kuin se laiminlyönnin laatuun tai muihin olosuhteisiin katsoen harkitaan kohtuulliseksi (hallintolainkäyttölaki 55 § 2 momentti, hallintolaki 56 § 2 momentti ja 68 §).

Juha Korpelan on viipymättä tämän päätöksen saatuaan ilmoitettava päätöksen tiedoksisaannista Päivi Korpelalle. Jos hän tämän laiminlyö, hän on velvollinen korvaamaan ilmoittamatta jättämisestä aiheutuneen vahingon sikäli kuin se laiminlyönnin laatuun tai muihin olosuhteisiin nähden harkitaan kohtuulliseksi (hallintolainkäyttölaki 55 § 2 mom, hallintolaki 56 § 2 mom ja 68 §).

Muutoksenhaku

Ympäristönsuojelulain 190 §:n 1 momentin mukaan tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentin perusteella valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen antopäivästä eli viimeistään 13.12.2019.

Valitusosoitus on liitteenä HallJp (01.18).

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Reeta-Kaisa Eriksson ja Linda Strömman sekä tekniikan alan hallinto-oikeustuomari Varpu Kujanpää.

Reeta-Kaisa Eriksson

Varpu Kujanpää

Linda Strömman

Hallinto-oikeuden esittelijä

Heidi Laakso

Asiassa on äänestetty ja esittelijä on ilmoittanut eriävän mielipiteen. Jäsenen äänestyslausunto ja esittelijän eriävä mielipide ovat päätöksen liitteenä.

Toimituskirjan antaja:

Johanna Hakoranta
ma. lainkäyttösihteeri

Jakelu

Päätös ja maksu Kaisa Falttu, Taisto Rekola, Jari Lainio, Aila Lainio, Juho Lainio, Eila Heinonen ja Markku Heinonen
oikeudenkäyntimaksu 250 euroa
(Oikaisuvaatimusohje ilmenee hallinto-oikeuden päätöksen oikeudenkäyntimaksua koskevasta liitteestä.)
Osoite: Kaisa Falttu

Jäljennös maksutta

Juha ja Päivi Korpela
Osoite: Juha Korpela

Eurajoen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Eurajoen kunnan terveydensuojeluviranomainen

Eurajoen kunnanhallitus

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus/
Ympäristö ja luonnonvarat, sähköisesti

Etelä-Suomen aluehallintovirasto, sähköisesti
Ympäristölupavastuualue

Suomen ympäristökeskus, sähköisesti

JMH

Liite hallinto-oikeuden päätökseen
nro 19/0544/3, antopäivä 13.11.2019

JÄSENEEN ÄÄNESTYSLAUSUNTO JA ESITTELIJÄN ERIÄVÄ MIELIPIDE

Tekniikan alan hallinto-oikeustuomari Varpu Kujanpään äänestyslausunto

Äänestyslausuntoni on hallinto-oikeuden esittelijä Heidi Laakson eriävistä mielipiteistä ilmenevän päätösesityksen mukainen.

Hallinto-oikeuden esittelijä Heidi Laakson eriävä mielipide

Kumoan perusteluista ilmenevistä syistä valituksenalaisen Eurajoen ympäristölautakunnan päätöksen ja palautan asian ympäristölautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi. Asian riittävästä selvittämisestä huolehtimisen ja lannan kuormausalueen valumavesien osalta olen samaa mieltä kuin enemmistö.

Perustelut

Ympäristönsuojelulain 11 §:n mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, että toiminnasta ei aiheudu pilaantumista tai sen vaaraa ja pilaantuminen voidaan ehkäistä.

Toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon muun muassa toiminnan luonne, kesto, ajankohta ja vaikutusten merkittävyys sekä pilaantumisen todennäköisyys ja onnettomuusriski sekä merkitys elinympäristön terveellisyyden ja viihtyvyyden kannalta.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa muun muassa terveyshaittaa, merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa tai eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusta.

Voimassa olevien ympäristölupien mukaan kyseessä oleva toiminta käsittää 10 000 broileremonuorikon pitämisen vanhassa kanalassa (halli 1) ja 9 000 broileremon pitämisen uudessa kanalassa (halli 2). Eurajoen kunnan ympäristölautakunta on myöntänyt valituksenalaisella päätöksellään luvan toiminnan laajentamiseen siten, että vanhaan ja uuteen kanalaan saa sijoittaa yhteensä enintään 39 000 broileremonuorikkoa. Lupahakemuksen mukaan eläinpaikkamäärät olisivat vanhassa kanalassa 16 000 eläinpaikkaa ja uudessa kanalassa 23 000 eläinpaikkaa.

Vanhasta kanalasta alle 100 metrin etäisyydellä sijaitsee viisi asuinrakennusta. Lähin häiriintyvä kohde, Taisto Rekolan vapaa-ajanrakennus, sijaitsee noin 15 metrin etäisyydellä ja hänen asuinrakennuksena noin 25 metrin etäisyydellä vanhasta kanalasta. Toiseksi lähin häiriintyvä kohde, Kaisa Faltun asuinrakennus, sijaitsee noin 70 metrin etäisyydellä vanhasta kanalasta. Alue on harjumaisemaa, jonka pinnanmuodot ja korkeussuhteet vaihtelevat. Asiakirjoista saadun selvityksen mukaan Rekolan ja Faltun asuinrakennukset sijaitsevat maastollisesti ylempänä kuin vanha kanala, jolloin eläinsuojan poistohormit jäävät lähimpien häiriintyvien kohteiden rakennusten tai maan pinnan korkeudelle.

Luvanvaraisille eläinsuojille ei ole lainsäädännössä annettu määräyksiä vähimmäisetäisyyksistä häiriintyviin kohteisiin, vaan asia on ratkaistu aina tapauskohtaisesti lupakäsittelyn yhteydessä. Ympäristöministeriön ohje kotieläintalouden ympäristönsuojelusta sisältää suositukset uusien kotieläinsuojien vähimmäisetäisyyksistä häiriintyviin kohteisiin. Sitä on käytetty apuna arvioitaessa rasiituksen kohtuullisuutta lähiasutukselle. Broilerikasvattamoille suositellaan käytettäväksi ylintä, vaativien olosuhteiden käyrää, broilerinlannan ammoniakkipitoisuuden ja hajun vuoksi. Laajennuksen jälkeen toiminnan laajuus vanhassa kanalassa olisi 320 eläinyksikköä, mille suositeltava etäisyys häiriintyviin kohteisiin olisi 140 tai 170 metriä riippuen siitä, käytetäänkö vaativien vai normaaliolosuhteiden käyrää. Vanhan kanalan voimassa olevan luvan mukainen koko, 10 000 broileremonuorikkoa vastaa 200 eläinyksikköä. Etäisyysuusitus tämän kokoiselle kasvattamolle on noin 100 tai 110 metriä riippuen siitä, kumpaa käyrää käytetään.

Valtioneuvosto on 17.1.2019 antanut ympäristönsuojelulain nojalla asetuksen ilmoituksenvaraisista eläinsuojista. Asetus on tullut voimaan 1.2.2019. Siinä on annettu määräyksiä ilmoituksenvaraisten, ei luvanvaraisten, eläinsuojien etäisyyksistä häiriintyviin kohteisiin. Lupakynnys on samalla nostettu koskemaan vain hyvin suuria eläinsuojia. Asetusta sovelletaan muun muassa 300–1 200 eläinyksikön (10 000–40 000 broileria) broilerikasvattamoihin. Etäisyysvaatimus 300–599 eläinyksikön kasvattamolle on 100 metriä.

Ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, että toiminnasta ei yksin tai yhdessä muiden toimintojen kanssa aiheudu ympäristönsuojelulaissa kiellettyä seurausta. Toiminnan tavanomaisuus alueella ei sellaisenaan tarkoita, että hakemus olisi hyväksyttävissä. Arvioitaessa eläinsuojatoiminnan ympäristöluvan myöntämisen edellytyksiä voi teknisten torjuntatoimien merkitys olla varsin rajoitettua verrattuna toiminnan sijoittamisen merkitykseen. Eläinsuojatoiminnassa haittaa aiheutuu muun muassa eläinsuojan ilmanvaihdesta. Nyt kysymyksessä olevasta toiminnasta on jo nykyisessä laajuudessa koettu haittaa. Kun lisäksi otetaan huomioon, että hajun ja pölyn teknisten torjuntatoimien tehostaminen lupamääräyksen 11 tarkoittamassa tilanteessa on kustannukset huomioon ottaen vaikeaa kyseisen kokoisessa tuotantolaitoksessa, ei lupamääräyksellä 11 ole valittajien kannalta juurikaan merkitystä. Oleellista heidän kannaltaan on se, ettei vanhan kanalan heille aiheuttama rasitus lisääny yhtään. Koska vanhalle kanalalle voimassa oleva

ympäristölupa on myönnetty poikkeuksellisen lähelle naapureita (15 ja 25 metriä), ei kauempana sijaitsevan uuden kanalan tuotantosunnan muutos vähennä heidän kokemaansa haittaa, jos vanhan kanalan eläinmäärää lisätään.

Edellä mainituista syistä ja kun otetaan huomion tilalla harjoitettavan toiminnan luonne ja laajuus, toiminnasta aiheutuvan haitan pysyvyys ja erityisesti lyhyt etäisyys naapureiden asuinrakennuksiin sekä paikalliset maasto-olosuhteet, katson vanhan kanalan eläinsuojatoiminnan hakemuksen mukaisesti laajennettuna aiheuttavan eräistä naapuruus-suhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta, jota ei voida riittävästi ehkäistä tai vähentää teknisiä torjuntatoimenpiteitä koskevin lupamääräyksin.

Valituksenalaisessa päätöksessä ei ole annettu vanhalle ja uudelle kanalalle erillisiä enimmäiseläinmääriä. Kun asia palautetaan uudelleen käsiteltäväksi sekä vanhan että uuden kanalan osalta, on mahdollisuus tarkastella molempia eläinsuojarakennuksia ja niiden eläinmääriä kokonaisuudessaan ottaen huomioon, mitä tämän päätöksen perusteluissa on esitetty.

Vakuudeksi

Esittelijä Heidi Laakso

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta **korkeimmalta hallinto-oikeudelta** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisperusteet

Hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentin mukaan valitusluvan myöntämisen perusteet ovat:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkipanon jälkeen. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon silloin, kun se on annettu. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuunottamatta.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Valituskirjelmä liitteineen voidaan lähettää myös postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Valituskirjelmän tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitettavan valituskirjelmän tulee olla toimitettu siten, että se viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä on kokonaisuudessaan käytettävissä viraston vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä. Valituskirjelmän ja muiden valitusasiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä, joka on osoitettava korkeimmalle hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- päätös, johon haetaan muutosta
- perusteet, minkä vuoksi valituslupa tulisi myöntää
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Valituskirjelmässä on lisäksi ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero sekä mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on, jollei hän ole asianajaja tai yleinen oikeusavustaja, liitettävä valituskirjelmään valtakirja, jollei valittaja ole valtuuttanut häntä suullisesti valitusviranomaisessa tai ellei sähköisesti toimitettavassa asiakirjassa ole selvitystä asiamiehen toimivallasta.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot

Postiosoite: Korkein hallinto-oikeus
PL 180, 00131 Helsinki

Käyntiosoite: Fabianinkatu 15, Helsinki

Puh.nro: 029 56 40200

Telefax: 029 56 40382

S-posti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Aukioloaika: arkipäivisin klo 8.00-16.15